/fli6o k|hftfGq kf6L -rGb_

चुनाव घोषणा पत्र
आम-निर्वाचन
२०५६

देशका समस्त दिदी-बहिनीहरु, दाजु भाइहरुमा राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी (चन्द) ले आ□नो नीति र कार्यक्रमको रुपमा यो घोषणापत्र सादर प्रस्तुत गरेको छ ।

१. p2Zo ||

नेपालको राष्ट्रिय हक हितको संरक्षण र सम्बर्द्धनलाई आ□नो प्रथम दायित्व सम्भी संवैधानिक राजतन्त्र, जनतामा निहित सार्वभौमसत्ता, संसदीय व्यवस्था एवं बहुदलीय प्रजातन्त्र प्रति प्रतिवद्ध रही, उदार प्रजातान्त्रिक एवं मानवअधिकार युक्त समाजको स्थापना गर्नु, नेपालका सबै क्षेत्र, जाति जनजाति र वर्गको सर्वाङ्गीण र सन्तुलित विकास गर्नु राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी (चन्द) को उद्देश्य हो ।

२. /fli6otf / k|hftGq

हाम्रो दृष्टिमा एउटा राष्ट्र निश्चित सीमाभित्र बसेका मानिसहरको समूहमात्र होइन, राष्ट्र एउटा यस्तो अस्तित्व हो जहाा हरेक नागरिकले एक अर्कोसंग आ□नोपन र आत्मीयताको भावनाको आधरमा बााच्ने प्रेरणा र स्रोतको अनुभूति गर्दछ । यसै कारण राष्ट्र बनाउने र राष्ट्रियता बलियो पार्ने लक्ष्य निरन्तर कायम रहने प्रक्रिया हो । हाम्रो बिचारमा जनताको इच्छा र बलमा आधारित प्रजातन्त्रमा अडेको राजनीतिले नै राष्ट्र निर्माण गर्दछ । सबल प्रजातन्त्रले समानताको आधारमा विभिन्न समुदायहरुको बीचमा विश्वास र समभ्रूदारी ल्याउछ र बढ्दो मानवीय चेतनाको परिप्रेक्ष्यमा निस्कने विभिन्न माग र आकांक्षाहरुलाई राजनैतिक रङ्गमञ्चमा निर्णयको लागि संगठित रुपमा अभिव्यक्त गर्ने मौका दिन्छ । नागरिकहरुले आ□ना आकांक्षा र मागहरुलाई प्रजातान्त्रिक प्रक्रियामा समानरुपले प्रतिबिम्बित भएको देख्न थाले पछि राष्ट्रियताको आधार पनि सबल भएर जान्छ ।

३. / o; kIfdf xfdf| kf6Ln ;fg cjlwdf klg 7nf ofubfg u/sf 5

नेपालको नदी साभा भन्ने वक्तव्यको कडा प्रतिवाद गर्ने हामी नै हौं, त्यसपछि निरन्तर नै राष्ट्रिय सवालमा हामी अग्रसर रहेका छौं । राष्ट्रको सीमा र जलसम्पदामा हाम्रा दृष्टिकोण सदा नै स्पष्ट रहेका छन् । हामी आ□नो स्वतन्त्रता र स्वाभिमान गुम्न नदिने विषयमा दृढ छौं । १९५० मा सम्पन्न नेपाल भारत सन्धिमा संशोधन गर्नु पर्ने माग हामीले प्रस्तुत गरेका छौ । सो सन्धि राष्ट्रिय सम्मानको अनुकूल छैन भन्ने हाम्रो धारण छ र लामो समयको अन्तरालमा त्यो त्यसै पनि पुरानो भईसकेको छ ।

महाकाली एकिकृत विकास सन्धिमा राष्ट्रिय सहमति कायम भएको होइन, संसदले शर्तसहित अनुमोदन गरेको हो तर त्यो पनि कार्यान्वयन नभएकोले यस सन्धिको अस्तित्वमा नै अब प्रश्न चिन्ह लागेको छ ।

कालापानी क्षेत्रको हाम्रो भूभाग हामीले मुक्त नगराएसम्म महाकाली सम्बन्धी सन्धिहरुले आ□नो आधार कसरी पाउन सक्छन् भन्ने अर्को ज्वलन्त प्रश्न छदै छ ।

राष्ट्रियता नै हाम्रो सर्वोपरि हो । अनेक जाति जनजाति विभिन्न भाषा र अवस्थिति रहेको यस देशको संगठनको आधार नै राष्ट्र हो, राष्ट्रिय भावना हो ।

४. २०४६ सालमा सत्ताको परिवर्तन भएको हो । यो नेपालको इतिहासमा पहिलो घटना हो । सार्वभौमसत्ता जनतामा निहित हुन आयो । सार्वभौमसत्ताको रक्षा गर्ने दायित्व जनप्रतिनिधिहरुमा आयो । राष्ट्रभित्र शिक्षित युवा वर्गमा उब्जिराखेको उदासीनता र अन्तर्राष्ट्रिय परिवर्तनकोलहर दुवै मिल्न जाादा नेपालमा परिवर्तन त भयो तर परिवर्तन के का लागि भन्ने उद्देश्य स्पष्ट नभएको जमात सत्तामा प्रतिष्ठापित भइदियो । निष्ठा र जिम्मेवारीको राजनीतिको जग नै बस्न सकेन । राष्ट्रिय स्वार्थ र प्रजातान्त्रिक स्वार्थ भन्दा आ□नो पार्टी स्वार्थ, पार्टी भित्र पनि गुटको स्वार्थले वढी प्रश्रय पायो । प्रजातान्त्रिक र संवैधानिक विकास स्वस्थ रुपले अघि बढ्न सकेन ।

परिवर्तनको अविधमा एउटा शक्तिको संचय र विकास भइरहेको थियो स्वाभाविक रुपले र स्वाभाविक आकांक्षाले । त्यो हो राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी (चन्द) । यो शक्ति राष्ट्रिय प्रश्न बुझ्न र राष्ट्रिय प्रश्न उठाउन समर्थ रहेको छ । राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी (चन्द) ले समष्टि नेपाललाई अंगालेर हिंडेको छ । यो एक जिम्मेवार राष्ट्रिय शक्तिको रुपमा उदित भएको छ । यसले प्रतिपादन गरेको राष्ट्रियता, प्रजातन्त्र र उदारवादको सिद्धान्तले नै नेपाललाई सही दिशा प्रदान गर्न सक्छ । साम्यवाद र समाजवादका अनुयायीहरुले पनि अहिले उदारवादकै सिद्धान्तलाई अपनाउनु परेको छ ।

यसले आ□नो मूल घोषणा पत्रमा र समय-समयमा प्रस्ताव एवं मन्तव्यमा आ□नो दृष्टिकोण विस्तार साथ स्पष्ट गरिसकेको छ । यहाा सामयिक विषयमा उब्जिएका केही प्रश्नमा चर्चा गरिन्छ ।

(क) संवैधानिक विकास अर्थात संविधानले प्रदान गरेका अधिकारको उपभोग हुन पाएको छैन । संविधानको भावना अनुरुप नियम कानून बनेनन् भने त्यो त्रासपूर्ण हुन्छ । सार्वजनिक अपराध र संजाय ऐन पहिले भन्दा झन जटिल छ, धरौटीको रकम जसरी बढाइएको छ त्यो सत्तामा बस्नेले तर्साउने उपायको रुपमा प्रयोग भइरहेको छ भने सरकारले खुद गलत काम गऱ्यो भने त्यसको क्षतिपूर्ति पनि सरकारले व्यहोर्नु पर्छ भन्ने कानूनको निर्माण अझै भएको छैन । यस प्रकार संविधानको भावना कुण्ठित छ । देशमा अहिले शान्ति सुरक्षाको स्थिति त्रासपूर्ण छ । निर्दोषहरु पनि मारमा परेका छन् । देशका केही भूभागमा सामान्य नागरिकहरुको जीवन भयावह अवस्थामा चेपिएको छ, पिल्सिएको छ । माओवादीहरुले प्रजातन्त्रको बाटो छाडे, त्यसलाई नियन्त्रण गर्न लाग्ने सरकारले ठाउा ठाउामा कानून र मर्यादा नै छाडिदियो ।

(ख) परराष्ट्र सम्बन्धमा हाम्रो तटस्थताको जुन व्याख्या छ त्यही अहिले पनि उत्तिकै सामयिक छ । त्यसको दृढताको साथ पालना हुनुपर्छ । राप्रपा (चन्द) आ□नो पंचशीलमा आधारित असंलग्नता एवं तटस्थताप्रति निष्ठा र दृढता कायम राख्न चाहन्छ ।

(ग) भूटानी शरणार्थी समस्या - आज यो समस्या द्विपक्षीय भनिए तापनि यसमा भारतलाई संलग्न नगराई सुल्झिएला जस्तो लाग्दैन । यसप्रकारको शरणार्थी चाप नेपालले धान्न सक्दैन । कालान्तरमा यो चाप भारततिर नसर्ला र □

(घ) तराइवासी जनजाति र पिछडिएको क्षेत्रको विषयमा राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी (चन्द) विशेष चासो राख्दछ र विशेष सम्मान र कार्यक्रम दिन चाहन्छ । राष्ट्रियताको प्रवर्द्धनका लागि तराइवासी र जनजातिको उत्थान अनिवार्य छ । प्रत्येक क्षेत्र र जातिका मान्छेलाई राष्ट्रिय मूल प्रवाहमा समानरुपले सहभागी बनाउने सिद्धान्त र आयोजनाहरुको अनुसरण गरिनेछ । हाम्रो पार्टीले आ□नो विधानमा नै दलित वर्ग र महिला वर्गको प्रतिनिधित्वलाई वढी स्थान सुरक्षित गर्न खोजेको छ । त्यसैअनुसार कार्यक्रम पनि बनाइने छ ।

४. माथि चर्चा गरिए जस्तै साम्यवादी र समाजवादीहरुले अहिले त उदारवादकै बाटो लिनु परेको छ । समाजको एक संरचनामा यो राम्रो सहयात्रा हो । तर व्यक्तिगत सम्पत्ति आर्जत गर्न होडवाजी गर्ने, सुखसुविधा वढी खोज्ने, आचार र कार्यक्रम प्रतिस्पर्धात्मक दिने अनि वामको नाममा आम जनतालाई र युवाहरुलाई गुमराह गर्ने ढकोसला पनि यहाा चल्दै छ । आफै अस्ताएको बिचार बोकेर हिंडने अनि अरुलाई पुरातनपन्थी र दक्षिणपन्थी भन्नेहरुको पिठो अझ बिक्दै रहनु यो एक विढम्बना हो, यस्ता ढकोसला र विडम्बनाबाट पनि यसै आम चुनावको प्रसंगमा जनताले मुक्ति लिनुपर्छ भन्ने हाम्रो घारणा छ ।

cflys l:yltsf Ps Pltxfl;s l;xfnfsg

नौ वर्ष पहिले नेपालको खुद वैदेशिक ऋणभार केवल ३० अर्ब (प्रति नेपाली रु. २००० भन्दा कम) बराबर थियो भने अहिले १८० अर्व पुगेको अनुमान छ, अर्थात प्रति नेपाली झण्डै रु.९००० छ ।

०४६ सालसम्मको अवधिमा खुद वैदेशिक ऋण ३० अर्व हादा देशमा उदयपुर, हिमाल र हेटौडा सिमेन्ट कारखाना, जनकपुर चुरोट कारखाना, वीरगंज चिनी कारखाना, बालाजु यन्त्रशाला, छाला जुत्ता कारखाना, भृकुटी कागज कारखाना विभिन्न ईट्टा टायल र कृषि औजार कारखानाहरु, कपडा उद्योगहरु तथा देशका विभिन्न ठाउामा औद्योगिक क्षेत्रहरु लगायत शाही नेपाल वायुसेवा निगम, साझा यातायात, दूर सञ्चार, रेडियो नेपाल, नेपाल टेलिभिजन, गोरखापत्र संस्थान, २३० मेगावाट क्षमताका जलविद्युत, अनेकौं राजमार्गहरु अन्य सडक, पुल र हुलाकी सडकको पूर्वाधार, देशमा हवाई अढ्डा, गाउा-गाउामा शिक्षा र जिल्ला-जिल्लामा स्वास्थ्य सेवा, देशभरबाट औलो, विफर उन्मूलन, शहरी र ग्रामिण क्षेत्रहरुमा खानेपानीको व्यवस्था तथा दर्जनौ कुटनीतिक नियोग जस्ता भौतिक, सामाजिक र राजनैतिक पूर्वाधारहरु खडा गरिएका थिए भने विगत नौ वर्षमा के यस्ता नयाा पूर्वाधारहरु खडा भए ? जसको लागि थप १५० अर्वको वैदेशिक ऋण नेपालले बोक्नु पर्‍यो । कुरा स्पष्ट छ कि अहिले विदेशी ऋण र सहयोगको व्यापक दुरुपयोग भएको छ । उल्टो पहिले खडा भएका संस्थान र उद्योगहरु वास्तविक मूल्यभन्दा धेरै कम मूल्यमा बेचिएका छन् । फलस्वरुप गरिवीको रेखामुनिका संख्या बढ्यो । बेरोजगारीको संख्या बढ्यो, युवा शक्ति रोजगारको लागी पलायन भयो । देश अझ दलदलतिर भासिदै गएको छ । यसलाई बचाउन मौलिक, द्रुततर तथा आमूल परिवर्तन गर्न सकिने कार्यक्रमको खाााचो भएको छ । तसर्थ राप्रपा (चन्द) ले केवल सस्ता र चुनावी नारामा मात्र आधारित नभएर दिगो रुपमा राष्ट्रको हित र कल्याण हुने दीर्घकालिन योजना कार्यक्रमहरु जनसमक्ष अगाडि सारेको छ ।

cflys gLlt

राप्रपा (चन्द) उदारवादी अर्थनीति अन्तर्गत एउटा सशक्त खुशहाल र आत्मनिर्भर अर्थनीति अवलम्बन गर्दछ । सामाजिक न्याय उपलब्ध गराउन, गरिवी उन्मूलन गर्न, देशको आर्थिक वृद्धिदर बढाउन पार्टीको प्रतिवद्धता भए अनुरुप पार्टी नीतिको केन्द्रविन्दु गरीव र कमजोर वर्गहरु नै हुन ।

cflys ;/rgf

विकसित तथा विकासोन्मुख राष्ट्रहरुको इतिहास साक्षी छ कि कृषि प्रधान देशमा जबसम्म कृषिमा क्रान्ति (हरित क्रान्ति) हुादैन त्यो देश आर्थिक विकासमा अत्यन्त पछाडि पर्दै जान्छ। राप्रपा (चन्द) को स्पष्ट धारण छ कि कृषिमा क्रान्ति नगरी औद्योगिक क्रान्ति सफल हुन सक्दैन । कृषि र उद्योगको क्रान्तिबाट नै स्वस्थ ग्रामीण अर्थतन्त्रको स्थापना गर्न सकिन्छ । गाउागाउामा, शहर-शहरमा स्वरोजगारको विकास भएमा मात्र शिक्षित अशिक्षित बेरोजगारीको समस्या समाधान हुन सक्छ । अनि मात्र गरीवी उन्मूलन गर्न सकिन्छ । यसको लागि कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण र विविधीकरण गर्न निम्न लिखित पूर्वाधारहरु विकसित गर्न पार्टी कटिवद्ध छ ।

१) **l;rfOsf cj:yf** : एउटा निश्चित अविधिभित्र देशलाई सिंचाईको क्षेत्रमा आत्मनिर्भर गराउने ।

२) **ljBt** ॥ यसको लागि र सिंचाईको लागिपनि देशमा रहेका अपार जलशक्तिको उपयोग गर्न एउटा निश्चित अवधिभित्र योजनाहरु पूरा गर्ने र ग्रामीण क्षेत्रमा कृषि विद्युतीकरण गर्न विशेष जोड दिइने छ ।

३) **hn;|ft** ॥ यसको विकासको सम्बन्धमा राप्रपा (चन्द) ले स्पष्ट दुष्टिकोण राखी एउटा ठोस नीति अपनाउने छ । सिंचाई र विद्युत सम्बन्धमा ठोस कार्यक्रम दिइने छ । बाढी नियन्त्रण गर्ने उपाय र नदी कटान रोक्न तटबन्धको व्यवस्था गरिनेछ । जलस्रोत मामलामा नेपाल विश्वमा दोस्रो स्थान राख्दछ । त्यसकारण जलस्रोतको विकासले अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा पनि ठूलो स्थान ओगटन सक्ने हुनाले यसबाट प्रत्यक्ष लाभ लिन ठोस नीति र कार्यक्रम अपनाइने छ ।

४) **oftfoft** ॥ देशका दुर्गम जिल्लाहरुलाई यातायातको विकास गरी एउटा निश्चित अवधिभित्र सुगम बनाउने र सुगम जिल्लाहरुका गाउा गाउामा यातायातको विकास गर्ने नीति लिइने छ । कृषि सडक बनाउन विशेष ध्यान दिइने छ ।

५) **ahf/ sGb| / zLt e08f/sf :yfkgf** ॥ अधिराज्यका ठाउा ठाउामा शीत भण्डारको स्थापना गर्ने र बजार केन्द्रहरुको स्थापना गर्ने ।

६) **;xsf/L cfGbfng** ॥ कृषकहरुले आ□नो उत्पादनको उचित मूल्य पाउन कृषि उत्पादन र उत्पादकत्वमा सहयोग पुऱ्याउनु र कृषिमा आधारित स्थानीय उद्योगहरुको विकास गर्नुको साथै बजार व्यवस्थाको विकास गर्ने ।

७) आयातित एवं निर्यात योग्य कृषिजन्य उत्पादनको लागि कृषिकहरुलाई विशेष सहुलियत उपलव्ध गराइने छ ।

८) **alsË Joj:yf** ॥ ग्रामीण क्षेत्रको कृषि र उद्योगको लागि टेवा पुऱ्याउने तथा व्याज दर न्यून गर्ने तथा विकास बैंकले लिइरहेको चक्र वृद्धि व्याज हटाउनको साथै कर्जा ग्यारेन्टी कर खारेज गर्ने ।

यस प्रकार कृषि र औद्योगिक क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गरी देशलाई आत्मनिर्भरतातिर उन्मुख गराई देशको अर्थतन्त्रलाई सुदृढ पारिने छ ।

९) पूर्वाधारहरु खडा नभएका ठाउामा सरकारले विकास आयोजना नै दिइरहेको छैन । यो स्थितिको अन्त्य गरी पूर्वाधारहरु खडा नभएका ठाउामा विकास कार्यक्रमहरु कार्यान्वियन गर्न प्राथमिकता दिने ।

१०) हिमाली भेगमा पशुपालनको लागि विशेष कार्यक्रम लागू गरिने छ । ५ वर्षसम्म निर्व्याजी ऋण दिइने छ ।

११) देशभरि फलफूल बागबानीको खेती गर्नेलाई ५ प्रतिशत मात्रै व्याज लिने व्यवस्था मिलाइने छ ।

१२) चिया खेतीमा सरकारीस्तरबाट अनावश्यक हस्तक्षेप हटाइने छ र निजीकरणको औचित्य हेरिनेछ ।

१३) भूकम्प पीडितहरुको सम्पूर्ण ऋण मिन्हा गरिने छ ।

विज्ञान र प्रविधिको क्षेत्रमा अत्याधुनिक विकासले गर्दा विश्वमा राष्ट्रहरुको बीचमा आपसी निर्भरता वढदै गइरहेको छ । विश्व व्यापारमा उदारवाद र पूाचीको हलचलले गर्दा पनि यस रवैयामा निकै सघाउ पुऱ्याएको छ । हामीले आ□ना उत्पादन र उत्पादकत्व वढाउनको साथै प्रतिस्पर्धामूलक अर्थ व्यवस्था पनि कायम राख्न सक्नु पर्छ । नभय गरीव देश झनझन गरीव हुादै जान्छन । राप्रपा (चन्द) विश्वमा राष्ट्रहरुको निर्भरताबाट नेपालले पूर्णतया

लाभ लिन सकोस भन्ने कुरामा दृढ छ । तर यसो गर्दा हामीले आ□नो स्वतन्त्रता र सार्वभोमिकतासंग कुनै पनि प्रकारको सम्झौता गर्दैनौं ।

विकासको गतिलाई अगाडि वढाउन विदेशी निवेशले देशमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्न सक्छ । तर यसो गर्दा स्वदेशी स्रोत परिचालनको विकल्पमा विदेशी निवेशलाईकदापि स्वीकादैनौं । यसप्रकार विदेशी निवेशलाई सीमा र परिधिभित्र नै राख्ने पार्टीको धारण हो । विदेशी निवेश निर्यात मूलक क्रियाकलाप र पूर्वाधारहरुको विकासतिर नै निर्देशित हुन्छ । स्वदेशी उद्योगहरुलाई विशेष गरेर साना र मझौलालाई प्रतिस्पर्धा गर्न सक्ने क्षमताको लागि अनुदान र सहुलियत प्रदान गरिने छ ।

साधारणतया कम समयमा धेरै मुनाफा भन्ने धारणा नीजि क्षेत्रका निवेशकर्ताको हुने गर्दछ । अहिले देशमा सरकारी र निजीस्तरमा समेत गरी धेरै उद्योगहरुको स्थापना भयो तर त्यसमा सुधार भएन । सरकारी स्तरमा रहेका उद्योगधन्दाहरुमा एकातिर सुधार गर्ने चुनौति छ भने अर्कोतिर जनताको आवश्यकता, रुचि र हितसंग प्रत्यक्ष सम्बन्धित उद्योगहरु जसलाई निजी क्षेत्रले सञ्चालन गर्न चाहेन भने त्यस समय सरकारले अगुवाई गरी त्यस्ता उद्योग सञ्चालन गर्ने छ । तर सरकारी स्तरमा रहेको उद्योगहरु धेरै सरकारले सञ्चालन गरिरनु पर्दैन । यसलाई निजी क्षेत्रलाई सुम्पनु पर्दछ ।

कृषि उद्योगको क्षेत्रमा काम गर्ने श्रमिकहरुको हक हितलाई ध्यानमा राखी एकातिर शोषण गर्न नदिने वातावरणको श्रृजना गरिने छ भने अर्कोतिर श्रमिकहरुलाई विकसित पारी सहुलियत दिंदै गरिने छ ।

तराई क्षेत्रका बजारहर दिन प्रतिदिन सुक्दै गइरहेका छन । राजश्व नतिरी मालको ओसारपसार खुल्ला सीमानामा प्रशस्त रुपमा वढ्दै गइरहेको छ । अर्कोतिर सरकारको भन्सार नीति व्यावहारिक नभएकोले सीमानामा रहेका भारतीय बजारहरु गुल्जार भैरहेका छन् । राप्रपा (चन्द) ले खुला सीमानामा भइरहेका अनधिकृत व्यापारमाथि कडाइका साथ नियन्त्रण गरी व्यवहारिक भन्सार नीति अवलम्बन गर्ने छ ।

cfbz ufpFa:tL

नेपाल गाउा नै गाउाको देश भएकोले भएकै गाउाहरुलाई क्रमिक रुपमा व्यवस्थित र सुधार गर्दै जाने राप्रपा (चन्द) को लक्ष्य रहेको छ । अनावश्यक विदेशी ऋण लिएर शहर बनाउनुको सट्टा देशको प्रत्येक गाउालाई सुधार र मरम्मत गरी मोडेलको रुपमा स्थापित गर्दै जाने छ । आर्थिक संरचनामा उल्लेख भएका पूर्वाधारहरुको स्थापना गर्नुका साथै खानेपानी, शिक्षा, स्वास्थ्य, टेलिफोन, हुलाक सम्बन्धी सुविधाहरु हुने छन । शहरी क्षेत्रका बस्तीलाई योजनावद्ध तरिकाले व्यवस्थित गरिने छ । शहरी क्षेत्रको खानेपानीलाई व्यवस्थित गर्न विशेष कार्यक्रम लागू गरिने छ ।

ko6g

पर्यटनबाट नेपाले के पाउाछ ? १ डलरमा १० सेन्ट नेपालले पाउला बााकी ९० सेन्ट विदेशमै जान्छ । सियोदेखि लिएर जुत्ताको फित्तासम्म सवै विदेशबाट नै आयात गरिन्छ । त्यसकारण आर्थिक संरचना सुधार गर्दै जानु पर्छ, यसो हाुदा उद्योग व्यापार राम्ररी फस्टाउनुको साथै निम्न कुराहरुमा ध्यान पुऱ्याउने छ ।

१) देशको प्रवेश विन्दुदेखि लिएर भ्रमणकालसम्म यिनीहरुलाई सहुलियत र सुरक्षा प्रदान गर्ने ।
२) राजधानी लगायत जिल्ला जिल्लाहरुलाई फोहर र प्रदूषणबाट मुक्त राख्ने ।
३) पर्यटकहरुलाई वढी भन्दा वढी दिनसम्म कसरी टिकाउने, यसको उपाय गर्ने ।

४) देशको मौलिकताको संरक्षण गरी ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक र प्राकृतिक सुन्दरता भएको स्थलहरुको विकास गर्ने ।

lzIff

१) शिक्षाको क्षेत्रमा देखिएको असमानता, शहरी र ग्रामीण क्षेत्रबीच, महिला र पुरुषबीच, सुगम र दुर्गम क्षेत्र बीचको असमानता हटाई शिक्षामा समानताको ठोस नीति अपनाई “शिक्षा सबैको लागि” कार्यक्रमलाई प्रभावकारी तरीकाले कार्यान्वयन गरिने छ ।

२) साक्षरता अभियान तीव्र पार्न कक्षा १ देखि १० सम्मको विद्यार्थीहरु पठाई छोडने ९म्चयउ इगत० प्रवृत्तिमाथि नियन्त्रण गर्न सामाजिक-आर्थिक ९क्यअष्य भ्अयलफष्अ० पक्षलाई सक्षम गराउन योजना कार्यान्वयन गर्ने ।

३) दिन प्रतिदिन शिक्षाको क्षेत्रमा गुणात्मक स्तर न्यून हुादै गइरहेकोले शिक्षाको क्षेत्रलाई राजनीतिबाट टाढा राख्न र शिक्षाको गुणात्मक स्तरलाई दक्षिण एशियाको मापदण्डमा त्याउन ठोस नीति र कार्यक्रम लागू गरिने छ ।

४) राष्ट्रिय आयको स्थितिलाई मध्यनजर राखी शिक्षालाई क्रमिक रुपमा निःशुल्क गर्दै लगिने छ ।

५) शिक्षाको क्षेत्रमा देखिएका अन्यौल र अराजकतालाई ठोस तरीकाले नियन्त्रण गरिने छ ।

६) देशबाहिर पनि काम लाग्ने शिक्षा र तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।

७) निजी क्षेत्रमा सञ्चालन भइरहेका बोर्डिङ्गहरुको व्यापारिकरणलाई नियन्त्रण गरिने छ ।

;asf nflu :jf:Yo ;jf

१) शहरी क्षेत्र, ग्रामीण क्षेत्र, सुगम क्षेत्र र दुर्गम क्षेत्रहरुमा समानरुपमा स्वास्थ्य सेवा उपलव्ध गराउन ठोस नीति अपनाइने छ ।

२) अहिले भएकै स्वास्थ्य चौकीहरुमा औषधीको वितरण व्यवस्था र चिकित्सकको उपस्थितिलाई कठोरताका साथ नीति अपनाई जनतालाई स्वास्थ्य सेवा सुलभ गराइने छ ।

३) प्रत्येक गाविसमा स्वास्थ्य चौकिहरुको विस्तार गर्दै जाने, क्षेत्रीय अस्पतालहरुको स्थापना गर्दै जानुका साथै भएकै अंचल र जिल्ला अस्पतालहरुको व्यवस्थामा सुधार गर्ने नीति अपनाइने छ ।

४) आयुर्वेदिक औषधीको विस्तार र विकास गर्न ठोस नीति अपनाइने छ ।

५) देशमा अरवैं अरवको औषधी आयात गरिन्छ । एलोप्याथिक र आयुर्वेदिक औषधीको आवश्यक उत्पादन गरी औषधी उत्पादन क्षेत्रलाई आत्मनिर्भर बनाइने छ र निर्यात गर्ने लक्ष्य राखिने छ ।

६) परिवार नियोजन, मातृशिशु कल्याण, पौष्टिक र सन्तुलित आहार, स्वास्थ्य तालिम इत्यादिको लागि प्रभावकारी नीति अवलम्बन गरिने छ ।

hg;Vof / gful/stf

१) देशको जनसंख्या २ करोड छ भन्ने कुरा राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा राष्ट्रले मान्यता दिइसकेको छ तर यी २ करोडले नागरिकताको प्रमाणपत्र पाएका छैनन् । देशको जनसंख्याले नागरिकता प्रमाणपत्र पाउनबाट बञ्चित हुनु स्वयंमा विरोधाभाषछ । यस सम्बन्धमा पार्टीको धारणा अनुरुप देशको मान्यता प्राप्त जनसंख्याले नागरिकता प्रमाणपत्र पाउनै पर्छ । त्यसको लागि चाहे ऐनमा संशोधन गर्नु पर्छ कि संविधानमा संशोधन गर्नु परोस् यस विषयमा राप्रपा (चन्द) दृढ छ ।

२) नागरिकता नपाएको जनसंख्या देशभित्रै छ । देशको प्रत्येक क्षेत्रसंग सम्बद्ध छन र जे जति आर्जन गर्छन् नागरिकताको अभावमा देशमा लगानी गर्न सक्दैनन् । बाध्यताबश आर्जन गरेको धन विदेश जाने गर्छ । राष्ट्रको यो ठुलो नोक्सानी ठूला पार्टीहरुको अदुरदर्शिताले गर्दा देश र देशवासीहरुले व्यहोर्न परिरहेको छ । यस विषयमा राप्रपा (चन्द) अत्यन्तै संवेदनशील छ र प्रष्ट दृष्टिकोण राख्दछ ।

(क) अंगीकृत नागरिकता पाएका नागरिकहरुका छोराछोरीहरुले नेपालमा बसोबास गरेदेखि स्वतः नागरिकता पउनै पर्छ ।

(ख) नेपाली नागरिकले विदेशी केटीसंग विवाह गरेमा उक्त केटीले नागरिकता पाउने प्रक्रिया अझ सरल र सहज बनाइने छ ।

(ग) एक पटक साधैको लागि नागरिकता नीति अवलम्बन गरी नेपाली नागरिकहरुलाई नागरिकता प्रमाणपत्र दिइने छ ।

dlxnf ;zlQms/0f || देशको जनसंख्यामा महिलाहरुले महत्वपूर्ण स्थान ओगटेका छन् । जनसंख्याको तुलनामा महिलाहरु आज प्रत्येक क्षेत्रमा पिछडिएका छन् । महिलाहरुको सशक्तिकरण नभई देश अगाडि वढ्न सक्दैन । त्यसकारण महिलाहरुलाई प्रत्येक क्षेत्रमा सशक्त तुल्याउन राप्रपा (चन्द) ले कटिबद्ध भई ठोस नीति अपनाउने छ ।

cflbjf;L, hghflt, t/f0jf;L, blnt / pTkLl8t ||

१. हाम्रो संविधानले समान अवसर प्रदान गर्दछ । तर जबसम्म आदिवासी, जनजाति, तराईका जनजाति, दलित, उत्पीडितहरुलाई अरुको समानतामा ल्याउने प्रावधानको व्यवस्था हुादैन यो समान अवसरको प्रावधानबाट यिनीहरु कहिले अगाडि बढ्न सक्दैनन्, विकास हुन सक्द्रन् ।

२. त्यसकारण यी वर्गहरुको लागि संविधानमा संशोधन गरी केही निश्चित अवधिसम्म आरक्षणको व्यवस्था गरिने छ ।

३. ४ वर्ण ३६ जातको फूलवारीमा यिनीहरुले अत्यन्तै महत्वपूर्ण स्थान ओगटेका छन् । यिनीहरुको विकास नभई देशको विकास हुन सक्दैन । त्यसकारण यिनीहरुलाई राजनैतिक, प्रशासनिक, आर्थिक, सामाजिक, शैक्षिक क्षेत्रमा विशेष टेवा दिई राष्ट्र निर्माण र विकासको मूल प्रवाहमा प्रवाहित गर्न विशेष अवसर प्रदान गर्न पार्टी कटिवद्ध छ ।

४.	दलित छात्राहरुलाई कक्षा ५ सम्म खाजाभत्ता महिनाको रु. १०० (एक सय) दिने तथा दलित वृद्धवृद्धाहरुलाई महिनाको २०० वृद्धवद्धा भत्ता दिने र तिनका उमेरको हद ६० वर्षमा ल्याइने छ ।

५.	संयुक्त राष्ट्रसंघद्धारा पारित आदिवासी जनजातिको आत्मनिर्णयको अधिकारलाई परिचालन गर्न ठोस नीति र कार्यक्रम ल्याइने छ ।

sdf0of ‖

थारु भाषामा कमाउनेलाई कमोइया भनिन्छ । राष्ट्र सेवकहरु पनि कमोइया हुन र होटलमा भाडा सफा गर्ने पनी कमोइया हुन् । तर यो कृषिको क्षेत्रमा काम गर्ने कमोइयाको विषय हो । कमोइया थारु जातिमा कृषिको क्षेत्रमा काम गर्नेहरुको पुरापूर्वकालदेखि एउटा प्रणाली हो । मकर संक्रान्ति मानिसकेपछि किसानहरुकहाा कमाउने कमोइया र किसानबीचको वर्षभरि काम गर्ने एउटा सम्झौता हो । अहिले यस प्रणालीमा विकृति देखापरेको छ र घिनलाग्दा शोषण प्रक्रियाहरु पनि देखापरेका छन । शोषणबाट मुक्ति दिलाउन पार्टी कमोइयाहरुको पेशामा विविधीकरणमा विश्वास राख्दछ र पेशाको सीपबारे तालिम दिई उनीहरुलाई दक्ष बनाउने पार्टीको नीति रहेको छ । कमोइयाहरुलाई कुनै पनि प्रकारको शोषण हुन नदिन पार्टी दृढ छ ।

;sDjf;L ‖

सुकुम्वासी समस्या सरकारी स्तरबाट बनाईएको समस्या हो । ठूला पार्टीहरुले सत्तामा रहादा यस समस्यालाई राजनीतिकरण गर्दा झन झन समस्याले विकाराल रुप लिदै गइरहेको छ । पार्टी यस समस्याप्रति सम्बेदनशील र गम्भीर छ । राप्रपा (चन्द) ले “जोत र बास” को आधारमा यस समस्याको समाधान दृढताका साथ लागू गर्ने छ ।

;fdflhs ;/Iff :

वृद्ध, असहाय, अपाङ्गलाई सामाजिक सुरक्षा ९क्यअष्बी क्भअगचष्तथ० को कार्यक्रम दिइने छ । तर यस्तो कार्यक्रम दिंदा संस्थागत विकास गर्ने हेतुले स्थानीय निकाय, सामाजिक संस्था, राजनैतिक दलहरुको समन्वयमा प्रत्येक जिल्लामा संस्था खोलिने छ । जसद्वारा निम्न कार्यहरु गरिने छन् ।

(क)	वास्तविक गरिव तथा परिवारबाट अपहेलित वृद्धवृद्धाहरुको पहिचान गरी आवश्यकीय बसोवास, लत्ताकपडा, खाना, प्रैाढ शिक्षा, स्थास्थ्य, धर्मकर्म, काजक्रियाको व्यवस्था गरिने छ ।

(ख)	अपाङ्ग र टुहुरा बालबालिकाहरुको जिम्मेवारी वहन संस्थागत रुपमा गरिने छ ।

(ग)	असहाय, युवा, विधवाहरुको निम्ति योग्यता र सीप अनुसार रोजगारी र मानवोचित जीवन निर्वाहको व्यवस्था गरिने छ ।

(घ)	खातेहरुलाई तालिम दिई व्यवस्थित गरिने छ ।

>d / dhb/ ‖

देशको श्रम र मजदूरहरुको हक, हित र विकासको प्रत्यक्ष सम्बन्ध देशको वेरोजगारी र गरीवीसंग छ । अर्थात वेरोजगारी समस्याको समाधान दिन नसक्नाले देशको श्रम खेर गइरहेकोछ । सरकारी सतरबाट ल्याइएको श्रम ऐन पनि प्रभावशाली हुन सकेको छैन । बेग्लाबेग्लै क्षेत्रको बेग्लाबेग्लै ऐन र प्राविधिक केन्द्रहरुको स्थापनाको

अहिले आवश्यकता छ । जस्तै गलैंचाको श्रम ऐन र प्राविधिक केन्द्र छुट्टै हुनु पर्नेमा एउटैमा छ । शिक्षित र अशिक्षित, शहरी र ग्रामिण सबै खाले श्रमिक बेरोजगार छन । यी वर्गलाई काम पनि छैन दाम पनि छैन । यसको उपचारको लागि भावी आर्थिक संरचनामा उल्लेख भएअनुसार कृषि र उद्योगको क्षेत्रमा क्रान्ति गरी स्वरोजगारको व्यवस्था गरी बेरोजगारीको समस्या समाधान गरिने छ । यो कार्यक्रम राप्रपा (चन्द) ले युद्धस्तरमा लागू गर्ने छ ।

देशका मजदूरको अवस्था अत्यन्त दयनीय छ । कही उचित ज्याला पाइरहेका छैनन भने अहिले नौलो समस्या देखापरेको छ । मजदूरहरुसंग काम लिने संस्था वा व्यक्तिहरु मजदूरहरुलाई ज्यालासम्म पनि दिदैंनन् । मजदूरहरुले कहाा गएर उजुर गर्ने ? प्रत्यक्ष र अविलम्ब कारवाही हुादैन । मजदूरी गर्ने कि उजुरी गर्न जाने ? ठूलो समस्या देखापरेको छ । सर्वप्रथम मजदूरहरुलाई सुरक्षा र ज्याला पाउने ग्यारेन्टी चाहियो । राप्रपा (चन्द) मजदुरहरुको उचित ज्याला उपलव्ध गराउनको साथै अरु हक, हित र विकास गर्ने दृढता व्यक्त गर्दछ ।

efiff, ;:slt, ;flxTo ‖

बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक भएको देश नेपाल विभिन्नतामा एकता राख्दछ । यो हाम्रो राष्ट्रिय विशेषता हो । यो पुर्खौली सम्पत्तिलाई हामीले जोगाएर राख्न सक्नु पर्दछ । यसको लागि हामीले ती पक्षहरुलाई अझ प्रखर र सशक्त पार्नु समयको माग हो । यिनीहरुको समान विकास कसरी गर्ने ? यी विषयहरुलाई शिक्षाको प्रारम्भिक स्तरसाग जोडेर लानु पर्ने छ भने अर्कोतिर प्रज्ञा प्रतिष्ठान जस्ता अनुसन्धान गर्ने संस्था लगायत अरु संघ संस्थाहरु भाषा, संस्कृति, साहित्यको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने जिम्मेवारी लिनु पर्ने छ । यस सम्बन्धमा राप्रपा (चन्द) ले आ□नो जिम्मेवारी स्वीकार गर्दै एउटा ठोस नीति र कार्यक्रम ल्याउने छ । नेपालमा राष्ट्रिय भाषाहरु धेरै छन् । कुनै त विकसित साहित्यले पनि सम्पन्न छन । सबै राष्ट्रिय भाषाहरुको विकास गर्नु पर्ने छ । यसको साथै आ□नो-आ□नो मातृ भाषामा बालबालिकाले शिक्षा प्राप्त गर्ने अवसर पाउनु पर्छ भन्ने विषय विवादरहित छ । यसलाई कसरी व्यावहारिक बनाउन सकिन्छ भन्ने विषयमा विस्तृत खोज र योजना बनाउन पर्ने छ ।

e:k= ;lgs ‖

भु.पू. सैनिक र प्रहरी यस्तो सिपमूलक वर्ग हो जसको सदुपयोग राष्ट्रले गर्न सकेको छैन । यिनले आ□नो सेवा अवधिमा रक्षा, सुरक्षाको तालिमको साथै अरु तालिम प्राप्त गरेका हुन्छन । यिनीहरुमा सीप र दक्षताको जुन क्षमता हो त्यसलाई समाज र राष्ट्रले ग्रहण गर्न सकेको छैन । राप्रपा (चन्द) ले भू.पू. सैनिक र प्रहरीहरुको हक, हितको संरक्षण एवं सम्बर्द्धन गर्नको साथै यिनीहरुको क्षमतालाई सदुपयोग गर्न गराउन एउटा ठोस कार्यक्रम ल्याउने छ । विशेष गरेर मैकनिकल र टेलि कम्युनिकेशन तथा यस्तै अरु कुनै विषयमा तिनको सिपको उपयोग गिरिने छ ।

wd / ;:slt ‖

हाम्रो धर्म र संस्कृति श्वाश्वत छ, यसमा हामी गर्व गर्दछौ । अहिले विश्वमा विज्ञान र प्राविधको क्षेत्रमा भएको दुत गतिको विकासले हाम्रो धर्म र संस्कृतिमा पनि प्रभाव पारेको छ । सो प्रभाव सकारात्मक भन्दा पनि नकारात्मक वढी छ । दिनानुदिन उक्त नकारात्मक प्रभाव समाज, परिवार र व्यक्तिमा परेको छ । पश्चात्य सभ्यता, संस्कृतिमा धर्मले हाम्रो समाजमा निकै प्रभाव पार्दै गइरहेको छ । यो एउटा चूनौती हो । यस चूनौतिलाई हामीले स्वीकार गर्ने पर्छ, नभए अन्ततोगत्वा हाम्रा धर्म र संस्कृतिको जनु मूल ढाचा हो त्यो नै खण्डित हुने स्थिति आउाछ । राप्रपा (चन्द) हाम्रा धर्म र संस्कृतिको जगेर्ना गर्न एउटा ठोस नीति र कार्यक्रमको थालनी गर्ने अठोट गर्दछ ।

ojf zlQm / vnsb ॥

१. युवाहरु समानता र न्यायका पक्षधर तथा परिवर्तनका शास्वत संवाहक हुन । युवाशक्ति राष्ट्रको कर्णाधार हो । राष्ट्रको वर्तमान र भविष्यको रेखा कोर्ने अहम जिम्मेवारी युवाहरुको काध र हातमा हुन्छ । युवा शक्ति जति प्रखर र तीव्र र गतिशील हुन्छ राष्ट्र पनि त्यसै गतिमा हिंडेको हुन्छ । राष्ट्रको प्राणको प्रतीक-युवा शक्ति हो । त्यसकारण “युवाशक्ति छ, जहाा, सुनौलो भविष्य छ त्यहाा” भन्ने नारा राप्रपा (चन्द) ले अगाडि सारेको छ । दुर्भाग्यवश सत्तामा रहिरहेका ठूला पार्टीहरुको अस्पष्ट दृष्टि र अदूरदर्शिताले गर्दा युवा पीढी वेरोजगारी र गरीवीको भयावह चपेटामा परेको छ । यो वेरोजगारी र गरीवीको भयावह अवस्थामा राष्ट्रभरि मै दिन प्रतिदिन तीव्र गतिले वढ्दै गइरहेको छ । सत्ताधारीहरुले ठोस नीति र कार्यक्रम ल्याउन सकेका छैनन्, यिनीहरु ठूला ठूला र चर्काचर्का नारा दिन्छन तर वास्तविकता उनीहरुबाट धेरै टाढा भएको हुन्छ । यी पार्टीहरुले नै देशका युवा पीढिलाई टुक्र्याउने काम गरेको छन । हाम्रो पार्टीको चाहना छ राष्ट्रमा सम्पूर्ण युवाहरु एकजुट भएर राष्ट्रियता प्रजातन्त्र र उदारवादको छातामुनि गोलबन्द होउन । त्यसकारण “युवा-युवा एक होऊा राष्ट्र निर्माण गरी छोडौं” भन्ने नारा अघि बढाऊा ।

२. गाउा-गाउादेखि शहरसम्मका युवाहरुको एकता र सशक्तिकरण गरी राष्ट्र निर्माणतिर लम्काउने अभियान सञ्चालन गर्न हाम्रो पार्टीको नीति रहेको छ । बेरोजगारी र गरिवी उन्मुलन गर्ने नीति र कार्यक्रम घोषणापत्रको आर्थिक संरचनामा उल्लेख भइसकेकोछ । शिक्षामा सुधारका विषयहरु पनि घोषणापत्रमा उल्लेखित छ । खेलकुदको माध्यमबाट युवाहरु शारीरिक र मानसिक विकास गरी चरित्र निर्माण गरुन जसबाट युवाहरुमा जोश, जाागर र उत्साह बढनुको साथै युवा-युवा एक होउन । हाम्रो गाउाघरमा पुराना ऐतिहासिक र सांस्कृतिक खेलकुदहरु पनि छन । यस्ता खेलकूदहरुलाई जनसमक्ष ल्याउनुको साथै यसको आधुनिकीकरण गर्दै जाने तथा यस्ता खेलकूदहरुलाई राष्ट्रियस्तरमा मान्यता प्राप्त गराउने हाम्रो पार्टीको नीति रहेको छ । यस प्रकारको गाउाधरहरुको पुराना खेलहरुको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरी आ□नो संस्कृतिको जगेर्ना गर्ने कामका साथै आधुनिक खेलको माध्यमबाट खेलाडीहरुमा प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता वढाई राष्ट्रियस्तरको खेलकुदमा गुणात्मकस्तर कायम गरेर क्षेत्रीय र अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा नेपालको नाउा युवाहरुले अग्रपंक्तिमा राखन सकून, पार्टीको चाहना र नीति रहेकोछ । खेलकूदको कार्यक्रम सदरमुकामसम्म मात्र होइन प्रत्येक गाविस र प्रत्येक गाउासम्म पुऱ्याउने ठोस नीति राप्रपा (चन्द) ले लिएको छ ।

pk;xf/ ॥

राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी (चन्द) राष्ट्रवादी आन्दोलनको पक्षमा स्थापनाकालदेखि उभिएको छ । हामी राष्ट्रियताको सन्दर्भमा सर्वाधिक सम्वेदनशील र चनाखो छौं । उदारवाद र वैद्य क्रान्तिको माध्यमबाट आमूल परिवर्तन ल्याई लोककल्याणकारी राज्यको निर्माण गर्नु हाम्रो ध्येय हो । हामी वाचा गर्छौं- शान्ति-सुरक्षा कायम गर्छौं, महागी नियन्त्रण गर्ने छौं, वेरोजगारी निवारण गर्ने छौ, कानूनी राज्य र स्थिर सरकारको अनुभूति दिलाउने छौं, एक्काइसौं शताव्दीका आम देशवासीहरुका अपेक्षाहरु साकार गर्न र देशलाई न्यायपूर्ण र गतिशील समाजमा रुपान्तर गर्न हामीले विभिन्न नीति तथा कार्यक्रमहरु आदरणीय मतदाताहरु समक्ष अघि सारेका छौं । तपाईहरुको भोट र हाम्रो बिजय राष्ट्रवादी अभियानको एक मोड हुनेछ । विश्वास छ, हामीलाई विश्वास गर्नु हुनेछ र राष्ट्रिय आन्दोलनलाई झन गति दिनु हुनेछ ।

यसर्थ राप्रपा (चन्द) को “मान्छेले समातेको हलो” चुनाव चिन्हमा मताधिकारको प्रयोग गरी राष्ट्रवादी आन्दोलनमा सहभागि हुन हार्दिक आव्हान गर्दछौं ।

जय राष्ट्र जय जनता ।